

7/16044

12 Mart 2013

Sayı : 64272063-610-819

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-16044)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 23.01.2013 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-104231 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Levent TÜZEL'in tarafıma tevcih ettiği 7/16044 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ve Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :

Önerge Cevabı (4 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/16044)

Soru 1:

7 Ocak 2013 tarihinde Zonguldak'ta bulunan Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Kozlu Müessesesinde, Star İnşaat firması tarafından işletilen kömür ocağının 630 metre derinliğinde metan gazı sıkışmasından meydana gelen patlamada 8 işçi yaşamını yitirmiştir. İşçilerden 2'si halen göçük altından çıkarılamamıştır. 10 Ocak 2013 tarihinde tarafımdan, Emek Partisi Genel Başkanı Selma Gürkan ve BDP Mersin Milletvekili Ertuğrul Kürkçü ile birlikte, Kozlu Maden Ocağında incelemelerde bulunarak, Maden Mühendisleri Odası ve Genel Maden İş Sendikası yöneticileriyle ve yaralı işçilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Hatırlanacağı üzere, 17 Mayıs 2010 tarihinde TTK Karadon Müessesesi'nde bir taşeron şirketin çalıştığı alanda meydana gelen faciada da 30 madenci hayatını kaybetmişti.

Edinilen bilgilere göre, TTK'nın Kozlu Müessese Müdürlüğü maden ocağında 2010 ve 2011'de yapılan tüm resmi denetimlerde 'hayati risk' tespit edilmiştir. 2011 yılında Sayıştay tarafından düzenlenen ve TBMM KİT Komisyonu'na gönderilen raporda, ihaleyi kazanan Star İnşaat Şirketi'nin bugüne kadar herhangi bir kömür madeninde taş içi galeri açma faaliyetinde bulunmadığı" belirtilerek, "Kömür havzasının yüksek oranlarda metan gazı içerdiği, ocakların derinleşmesi ile gaz içeriklerinin arttığı bu şartlarda faaliyet göstermenin tek koşulunun ise iş güvenliği ve işçi sağlığına ilişkin kurallar ve hükümlere titizlikle uyulmasının olduğu aşîkârdır. Düzenlenen rapor ve tutanaklardan firmanın iş güvenliğine yönelik alınması gereken önlemler konusunda hassasiyet göstermediği, bu arada vahim bir olayla karşılaşılmasının tamamen tesadüf olduğu görülmektedir." denilmektedir.

Yine, olay yerinde inceleme yapan TMMOB Maden Mühendisleri Odası'na, kömür madenlerinde galeri açmak için gerçekleştirilen sondaj çalışması sonrası içeride biriken gazın tamamının boşaltılıncaya kadar beklenmesi gerekirken, TTK Kozlu işletmesinde, galeri açma ve hazırlık işlerini yürüten taşeron firma Star İnşaat şirketi tarafından bu kurala uyulmadığı açıklandı. Bu çerçevede;

- Zonguldak Kozlu Müessesesinde çalışan işçilerin bile bile ölüme gönderilmesinden kim sorumludur? Bakanlığınız mı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'mı, Star İnşaat firması mı? Yoksa hepsi birlikte mi sorumludur?

Cevap 1:

Firmaların/kurumların uzmanlığa gerek duydukları alanlarda alt işveren aracılığıyla çalışmaları, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülükleri 20.06.2012 tarihinde yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda düzenlenmiştir.

Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) çalışmalarını, Maden ve Taşocakları ile Açık İşletmelerde alınacak işçi ve iş güvenliği tedbirleri hakkında Tüzük'e uyarak sürdürmektedir. Bununla birlikte AB mevzuatına uyum kapsamında; yönergeler hazırlamakta ve risk değerlendirmeleri esas olan çalışmalar yapmaktadır. TTK'da 3 vardiya (24 saat) üzerinden dinamik bir çalışma ortamında faaliyetler yürütülmektedir. Yapılan faaliyetler, ilgili birim yetkilileri ve teknik elemanlar tarafından 24 saat aralıksız olarak denetlenmektedir. Ayrıca, tüm personel sürekli eğitime tabii tutulmaktadır.

Sorular 2, 4:

- Bakanlığınızca, TTK Kozlu işletmesine bağlı kömür ocağında işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından kaç kez denetim yapılmıştır? Sonuçları ne olmuştur?
- Yürürlükte olan İş Yasası'nın 2. Maddesinin 6. Fıkrasında asıl işveren ve alt işverenin, ortak sorumluluğu düzenlenmektedir; bu sorumluluk işçi sağlığı ve güvenliğini de kapsamaktadır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/16044)

Dolayısıyla yasada var olan bu düzenleme uyarınca, Kozlu'daki ocakla ilgili müfettişlerin daha önce hazırladığı raporlarda belirtilen hususlara yönelik Bakanlığınızca hangi önlemler alınmıştır?

Cevaplar 2, 4:

İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda denetim ve kontrol yapma yetkisi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkisindedir.

TTK Kozlu Müessesesi -630 kotu galeri açma çalışmaları yüklenici firma olan Star A.Ş. tarafından yapılmaktadır. Yüklenici firmalar yürürlükteki yasa, tüzük, yönetmelikler ile yapılan sözleşme ve eklerine uygun olarak işlemi yürütmek zorundadır. Sözleşme ve eklerinde İş Güvenliğine ilişkin çeşitli hükümler yer almakta ve sözleşme ekinde TTK ocaklarında uygulanmakta olan “İş Güvenliği Genel Emniyet Şartnamesi” ve “Koruyucu Güvenlik Şartnamesi” bulunmaktadır. Yüklenici Firma mevzuata ve bu şartnamelerdeki hükümlere uygun olarak çalışmak zorundadır. Yüklenici firmaların bulunduğu alanda yapılan çalışmalar firma teknik elemanları tarafından 3 vardiya (24 saat) denetlenmektedir.

Yüklenici firmanın yaptığı işin projesine uygun olup olmadığının denetlenmesi, kontrolü kanunda belirtildiği ve şartnamelerde de yer aldığı üzere İdare tarafından Müessesede oluşturulan Yapı Denetim Grubu Teknik Elemanları tarafından yapılmaktadır. Denetim ve kontrollerde gerek imalat gerekse İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili hususlar üzerinde durulmakta, firma iş yerleri 3 vardiya (24 saat) denetlenmektedir. Tespit edilen eksiklikler Yapı Denetim defterine işlenmekte Yüklenici firmaya iletilip eksikliklerin giderilip giderilmediği Yapı Denetim Elemanları tarafından kontrol edilmektedir. Bunun yanında, Yüklenici firma iş yerleri Müessese yetkilileri ve Müessese İş Güvenliği Birimlerinde İşçi sağlığı ve İş Güvenliği yönünden 3 vardiya (24 saat) denetlenmektedir. Denetimlerde tespit edilen eksiklikler veya mevzuat hükümlerine aykırı durumlar Yüklenici firmaya yazılı olarak bildirilmekte, eksikliklerin en kısa sürede giderilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca, Yüklenici firmanın faaliyetleri İş Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığı Denetim Elemanları tarafından İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı bakımından denetlenmekte, tespit edilen hususlar ilgili Müesseseye yazılı olarak iletilmektedir. İlgili Müessese de Yüklenici firmayı uyararak eksikliklerin giderilmesini sağlamaktadır.

Sorular 3, 5:

- Sözü edilen Sayıştay Raporundan Bakanlığınızın bilgisi var mıdır? Bu rapora rağmen işletmenin açık tutulmasına neden göz yumulmuştur?
- Bu Sayıştay raporları ve genel kurallar uyarınca gerekli önlemlerin alınmasını sağlama yükümlülüğü Bakanlığınıza aittir. Ocağı işleten Star İnşaat firması ile birlikte sorumluluğunu yerine getirmeyen TTK yetkilileri hakkında ne işlem yaptınız?

Cevaplar 3, 5:

2011 yılı Sayıştay denetimine ilişkin raporda yüklenici firma işyerinde tespit edilen noksanlar TTK teknik elemanları tarafından yapılan denetimlerde tespit edilip yüklenici firmadan yerine getirilmesi istenen hususlardır. Sayıştay raporunda sadece TTK denetim elemanları tarafından yapılan tespitlere yer verilmiş olup yüklenici firma tarafından eksikliklerin giderilip giderilmediği ile ilgili sonuçlara yer verilmemiştir. TTK denetim elemanları tarafından tespit edilen eksikliklerle ilgili olarak yüklenici firma uyarılmakta eksikliklerin giderilmesi kısa sürede sağlanmaktadır. Tespit edilen eksiklikler kalıcı olmayıp akabinde düzeltilen, devam etmesi sözü konusu olmayan eksikliklerdir.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/16044)

Soru 6:

Bakanlığınız bünyesinde yeraltı maden işletmelerinin denetimlerinde tecrübeli kaç maden mühendisi bulunmaktadır? Mevcut personelle Türkiye çapında yaklaşık 6000 civarındaki maden işletmesinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimlerinin gerçekleştirilmesi mümkün müdür?

Cevap 6:

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 20.06.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olup bu kapsamda ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği konusunda esas görevli ve yetkili Bakanlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'dır.

Ancak, Maden ruhsatlarında yapılan faaliyetlerin denetimi ve sektörle ilgili mevzuat 3213 sayılı Maden Kanunu'nun hükümleri ile belirlenmiş olup bu Kanunun uygulaması Bakanlığımız görev ve yetki alanındadır. Bir madenin çıkarılması 3213 sayılı Maden Kanunu ve Uygulama Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır. İşletme talep aşamasında Bakanlığımız Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından madenin işletilmesi amacıyla hazırlanmış olan projeler gerek teknik ve mali yönden incelenerek arzda uygunluğu denetlenerek uygun olanlar onaylanmakla ve işletme ruhsatı verilmektedir.

Ruhsat sahalarında Maden Kanununun 7 inci maddesine aykırı olarak izinsiz faaliyet gösterildiği veya çevre ve insan sağlığına zarar veren faaliyette bulunulduğunun tespiti halinde adı geçen Kanunun 7 inci maddesi kapsamında işlem yapılarak faaliyetler durdurulmaktadır. Ayrıca, madencilik faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanda, ilgili mevzuatlara göre izin veren diğer Kurumlar ve Mülki İdare Birimlerince de denetimler yapılmakta olup sonuçları Bakanlığımıza bildirilmektedir. Yapılan denetimlerde mevzuata aykırı ve usulsüz çalışma yapıldığı belirlenen ruhsat sahalarındaki faaliyetler gerekli tüm önlemler alınıncaya kadar durdurulmaktadır.

Soru 7:

Madenlerde kamu adına denetim yapan teknik nezaretçilerin, ücretlerinin, denetim yapılan madenin ruhsat sahibi veya işletmecisi tarafından ödemesinin, işverene karşı "bağımsız" hareket edemedikleri iddia edilmektedir. Bu uygulamaya son vermeyi ve maden işletmelerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimlerini gerçekleştirmeye yönelik her türlü fiziki, teknik donanım ve yeterli personele sahip ayrı bir birim oluşturulmasını düşünüyor musunuz?

Cevap 7:

3213 sayılı Maden Kanununun 31 inci Maddesi ve Uygulama Yönetmeliğinin 3 üncü Kısmı 130-148 inci maddelerinde işletme ve üretim faaliyetlerinde bulunulan ruhsat sahaları için maden mühendisi /teknik nezaretçi/daimi nezaretçi çalıştırma zorunluluğu getirmiş, bu göreve atanacak maden mühendislerinin atanma şartları, nitelikleri, yetki ve sorumlulukları, görevleri, ücretlerinin nasıl ödeneceği açıklanmış ve maden mühendislerinin 4857 sayılı İş Kanunu'nun 82 nci maddesinde belirtilen İş Güvenliği ile görevli mühendis ve/veya teknik elemanların üstlendiği görev ve sorumluluğu da yerine getireceği amir hüküm olarak belirlenmiştir. Söz konusu Uygulama Yönetmeliğinin 18 inci Bölümü, Mühendislik Hizmetleri ve Mühendislerin Yetkileri başlıklı 104-110 bölümlerinde hangi mühendislerin görev yapabileceği, bu yetkiler ve yapacakları görevler açıklanmıştır. Ayrıca, 5995 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerle sadece maden mühendislerine değil bu Kanunda adı geçen mühendislik dallarına da çalışma alanları yaratılmış bulunmaktadır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/16044)

Mevcut durumda maden sahalarında teknik nezaretçi olarak görev alan/alacak olan Maden Mühendisleri almış oldukları eğitimin yanı sıra ülkemizde bu meslek dalında söz sahibi olan Maden Mühendisleri Odası tarafından yapılan eğitim seminerleri sonucunda verilen teknik nezaretçi sertifikasına sahip olduklarından mesleki açıdan yeterli bilgiye sahip olmaktadır. Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliği'nin 111 inci maddesi hükmü gereği teknik nezaretçiler "İşyerinde yaptığı inceleme ve gözlemlerde iş sağlığı ve güvenliği yönünden tehlikeli bir durumun varlığını tespit etmesi ve hemen tedbir alınmasının mümkün olmadığını belirlemesi durumunda işletme faaliyetini tedbir alınıncaya kadar durdurma ve yetkisini kullanarak ilgili kuruluşlara bildirme" yetkisine sahip olup mesleğin sorumluluğunu ve gerekliliğini yerine getirmelerinde herhangi bir hukuki engel söz konusu değildir. Aynı yönetmeliği Teknik Nezaretçi ücretlerini düzenleyen 136 ncı maddesinde ise "(1) Ruhsat sahası ile ilgili bir önceki yıla ait teknik nezaretçilik ücretinin ödendiğine dair belgelerin her yıl Nisan ayı sonuna kadar ve ayrıca çeşitli nedenlerle görevi sona eren nezaretçilerin ise görevin sona erdiği tarih itibarı ile bir önceki yıl ve içinde bulunulan yılın çalışılan aylarına ait teknik nezaretçilik ücretlerinin tam olarak ödendiğine dair belgelerin, Kanunun 29 uncu maddesinde sayılan belgelerin ekinde MİGEM'e verilmesi zorunludur. Ödeme belgelerinin, verilmemesi durumunda Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan hata ve noksanlık kapsamında değerlendirilir. (2) Teknik nezaretçi ücretinin ödendiğine dair ibra sözleşmesi, teknik nezaretçi tarafından kesilen serbest meslek makbuzu, banka makbuzu, fatura, teknik nezaretçi tarafından imzalanmış maaş bordrosundan herhangi birinin MİGEM'e verilmesi zorunludur." hükmü bulunmaktadır. MİGEM ruhsat denetimleri esnasında aynı zamanda sahada görevli olan Teknik Nezaretçilerin de faaliyetlerini/çalışmalarını denetlemektedir.

Soru 8:

Taşeron sisteminin, işçinin can güvenliğini ve sağlığını tehdit eden bir sistem olduğu bir kez daha da ortaya çıktı. Buna rağmen taşeron şirketlere yeraltında ihale verilmesine devam edilecek midir?

Cevap 8:

Çalışma ortamlarında riskin en aza indirgenmesi amacıyla son dönemlerde yürürlüğe giren 4857 sayılı İş Kanunu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve diğer ikincil mevzuat düzenlemeleriyle önlemler alınmıştır. İş kazaları sonucu hayatını kaybeden işçi/çalışanlarla ilgili düzenlemeler, yapılan yardımlar, iş güvenliği uzmanlarının yetiştirilmesi ve İş Müfettişlerine ilişkin konular Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetki ve görev alanında bulunmaktadır.